

Metsähallituksen Luontopalvelujen korjausvelkaselvitys 2017

METSÄHALLITUS

Metsähallitus Luontopalvelut 6.10.2017

Korjausvelkaselvitys 2017

Sisällys

Osio 1: Virkistys- ja matkailukäytön palvelukokonaisuuden korjausvelka 3
Korjausvelan määrittäminen 3
Tarkasteltavat kohteet 4
Ylläpidettävä palveluvarustus 4
Korjausvelan rahoittaminen 4
Rakennuksien, rakennelmien ja reittien määrät ja kunto, nykytila 6
Reittien ja reittirakenteiden korjausvelka 7
Pitkostettujen reittiosuuksien korjausvelka 8
Maastoportaiden korjausvelka 8
Siltojen korjausvelka 10
Luontokeskusten ja näyttelyiden korjausvelka 12
Osio 1 selvityksen tulokset 14
Virkistys/matkailukäytön palvelukokonaisuuden korjausvelka, yhteenveto 14
Osio 2: Kulttuuriperintökohteiden korjausvelka 16
Tarkasteltavat kohteet 16
Ylläpidettävä kokonaisuus 16
Kustannukset 16
Valtion strateginen kulttuurihistoriallinen kiinteistövarallisuus 17
Suojellut rakennukset ja rakenteet 18
Suojeluprosessissa olevat kohteet 19
Osio 2 Kulttuuriperintökohteiden korjausvelka, yhteenveto 20
Liitteet 22

Osio 1: Virkistys- ja matkailukäytön palvelukokonaisuuden korjausvelka

Korjausvelan määrittäminen

Luontopalvelujen korjausvelka kuvaa sitä euromäärää joka tulisi panostaa priorisoituun ja ylläpidettäväksi päätettyyn rakennuskantaan, rakennelmiin, muuhun palveluvarustukseen ja reitteihin, jotta palvelukokonaisuus olisi hyväkuntoinen ja asiakkaille turvallinen ja joka kyettäisiin näiden investointien jälkeen säilyttämään hyväkuntoisena, mikäli ylläpitorahoitus on riittävä.

Laskelman pohjana ovat paikkatietojärjestelmään tallennetut tiedot kohteiden kunnosta. Korvausinvestoinnit kohdistuvat huonokuntoisiin ja keskinkertaisessa kunnossa olevaan osaan ylläpidettävästä kokonaisuudesta.

Laskelma ei sisällä hyväkuntoisten kohteiden palvelujen laadun nostoa, palvelujen täydentämistä tai kokonaan uusien kohteiden rakentamisinvestointeja.

Rakennusten ja rakennelmien osalta korjausvelan määrittely tässä laskelmassa pohjautuu kullekin rakennus- ja rakennetyypille määritettyyn keskimääräiseen arvioituun korjauskustannukseen (*liite1*, *Rakennusten ja rakennelmien korjaushinnasto*).
Luontokeskusten ja näyttelyiden korjausvelka on määritetty puistoalueille tehdyn kyselyn pohjalta.

Reittien ja reittirakenteiden osalta tukeudutaan vuonna 2016 valmistuneeseen luontopalvelujen selvitykseen jossa arvioitiin kunkin luontopalvelualueen reittien korjaus- ja uudistamistarpeet, eri menetelmät ja materiaalivalinnat huomioiden. Reittien ja reittirakennelmien korvausinvestointitarpeen laskelmassa hyödynnettiin em. selvityksessä määritettyjä, keskimääräisiä reittipohjien, pitkostuksien sekä porrasrakenteiden metrikohtaisia kustannuksia ja siltojen arvioituja rakentamiskustannuksia.

Tässä laskelmassa eritellään rahoitustarve nykyisen 3 luontopalvelualueen mukaisesti, erikseen MMM:n ja YM:n alueille jaettuna.

Metsähallituksessa otetaan 2017 käyttöön uusi rakennetun omaisuuden paikkatietojärjestelmä (PAVE). Järjestelmän käyttökoulutuksen toteuduttua, tietosisällön tuotantovaiheessa (alkaen marraskuusta 2017), tullaan korvausinvestointien koontilaskelmat saamaan ajantasaisina raportteina suoraan tietojärjestelmästä. Tätä varten tullaan järjestelmään viemään kaikkien korvausinvestointien edellyttämät toimenpidesuunnitelmat kustannusarvioineen.

Tarkasteltavat kohteet

Korjausvelka on määritetty tämänhetkiseen, järjestelmiin tallennettuun tietoon ja erillisselvityksiin sekä kyselyihin pohjautuen. Laskelma on tuotettu 2017 voimassa olevan luontopalvelualuejaon pohjalta ja siinä esitetään kustannukset erikseen YM ja MMM alueilla olevia kohteita koskien.

Laskelman osio 1 sisältää palvelurakenteiden, rakennusten, rakennelmien, luontokeskusten, näyttelyiden sekä reittien ja reittirakenteiden (sis. veneilyn rakenteet) arvioidut kunnostuskustannukset sekä jätehuollon kehittämisen edellyttämät korvausinvestoinnit. Korvausinvestointilaskelmissa huomioidaan luontopalveluiden omistamien ja käytössä olevien kohteiden investointitarpeet. Laskelmaan eivät sisälly kevyet opastusrakenteet (viitat, taulut).

Laskelman osiossa 2 esitetään arvio kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden tämänhetkisestä korjausvelasta.

Ylläpidettävä palveluvarustus

Asiakaskäyttöä varten ylläpidettävän rakennus-, rakennelma- ja reittikokonaisuuden määrittelyä ja resurssien kohdistamista varten on Luontopalvelut laatinut vuonna 2015 valtakunnallisen palveluiden painopistetarkastelun. Näin on tunnistettu ne aluekokonaisuudet ja kohteet, joiden palveluiden ylläpitoon käytössä olevat resurssit pääosin keskitetään. Tämä priorisointi on edellyttänyt myös palvelukohteiden karsintaa mm. kysyntä- ja kustannussyistä. Tavoitteena on ollut, että vuoden 2017 loppuun mennessä kullakin luontopalvelualueella ylläpidosta poistuu n. 20% vuoden 2016 alussa ylläpidossa olleesta taukopaikkojen määrästä.

Ylläpidettävää palvelukokonaisuutta on edelleen tarkasteltu ja täsmennetty puistoalueittain esim. ns. palvelutarjottimien määrittelyssä, asiakkaan näkökulmasta valintoja priorisoiden. Korvausinvestoinnit kohdistetaan siten että ne toteuttavat painopistetarkastelun ja puistoalueittaisten palvelutarjottimien muodostamaa strategiaa.

Korjausvelan rahoittaminen

Luontopalvelujen perusrahoituksen taso ei ole riittänyt pitkäjänteisesti kattamaan ylläpitokulujen lisäksi muodostuvia korvausinvestointitarpeita. Tästä johtuen virkistys/matkailukäytön palveluvarustukseen on muodostunut merkittävästi korjausvelkaa. Lisäksi Luontopalvelujen laajentuneet määrälliset ja laadulliset vastuut kulttuuriperintökohteiden ylläpidossa ja hoidossa ovat edelleen heikentäneet korjausvelkatilannetta.

Asiakasturvallisuuden ja laadun varmistaminen sekä monipuolistuvien luontoaktiviteettien mahdollistaminen ovat entistä tärkeämpiä kansallispuistojen ja muiden retkeilykohteiden vetovoiman kannalta. Sama koskee myös kaupunkiseuduilla sijaitsevia Luontopalvelujen kohteita jotka ovat suosittua lähiluontoa suurille käyttäjäryhmille. Matkailun kannalta merkittävimpien kohteiden ylläpidon ja investointien rahoitustarve kasvaa niiden käyntimäärien koko ajan noustessa. Kohteiden aktiivinen markkinointi Luontopalvelujen ja matkailusektorin toimesta edellyttää palvelulupauksen lunastamista. Ränsistyvä palveluvarustus on Luontopalvelujen iso brändiriski ja kansallinen uhkatekijä luontomatkailun kehittymiselle.

Aiemmin hyvin merkittävän valtion työllisyystyöohjelman kautta tulleen (TEM) rahoituksen päättyminen ja EU -rahoitusvälineiden tiukentuneet ehdot infran rahoittamisen osalta ovat myös vaikeuttaneet virkistys/matkailukäytön korvausinvestointien rahoittamista.

Vaikka vähäisen kysynnän kohteita on poistettu ja poistetaan ylläpitokustannusten vähentämiseksi, tarvitaan korjausvelan poistamiseen erillisrahoitusta.

Luontopalvelujen perusrahoituksen lisäksi ovat budjettiin saadut erillisrahoitukset ja EU-rahoitus olleet, ja tulevat olemaan, välttämättömiä kohteiden kunnostamisessa. Korjausvelan purkaminen edellyttää kokonaisuuden innovatiivista hankkeistamista.

Tällä hetkellä merkityksellisimmiksi ulkopuolisiksi rahoituslähteiksi arvioidaan:

- *ENI* (omarahoitus 10-20%), n. 500 000 - 750 000€ /hanke, investointeihin (mm. luontomatkailukohteet)
- *Interreg* (omarahoitus 10-25%), n. 500 000 - 750 000€ /hanke, investointeihin (mm. luontomatkailukohteet)
- *LIFE* (omarahoitus 25-40%), toisinaan rakenteisiin ja näyttelyihin maksimissaan 300 000 - 500 000€ /hanke
- *EAKR* (omarahoitus 25-40%), tukea esim. vihreään energiaan, vaikeasti perusinfraan
- *Maatalousrahasto, ml leaderit* (omarahoitus 20-30%), rakenteisiin ja reitteihin

Luontopalvelujen kohteille suuntautuvan matkailun rahalliset hyödyt ovat merkittäviä matkailualueille/ yrityksille. Korjausvelan vaatiman investointirahoituksen kokoamiseksi pyritään hyödyntämään kumppanuuksia, so. matkailuteollisuuden sekä mm. kuntien osallistumista investointien rahoittamiseen.

Pienemmässä mittakaavassa korjausvelan purkamista voidaan edistää vapaaehtoistyön luonteisilla ratkaisuilla sekä selvittämällä mahdollisuuksia Luontopalvelujen rooliin sopiviksi muiksi ratkaisumalleiksi (esim. kohteiden ”adoptoinnit” tai sponsorointi).

Korjausvelan purkamiseksi esitetään tässä selvityksessä virkistys/matkailukäytön kohteiden osalta 5+5 -vuotista ohjelmaa vuosille 2018-2027 (sivulla 12-13) ja kulttuuriperintökohteiden osalta 10+5 -vuotista ohjelmaa 2018-2032 (sivulla 18).

Rakennuksien, rakennelmien ja reittien määrät ja kunto, nykytila

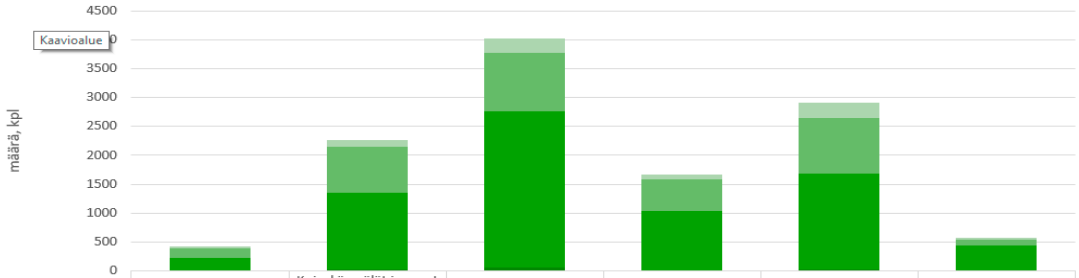
Kuntoluokkien (2016 mittaritiedot) perusteella nähdään, että kiireellisessä korjaustarpeessa (luokiteltu huonokuntoisiksi) on noin 5-6 % tuvista, käymälöistä, polttopuusuojista ja veneilyrakenteista ja lähes 10 % taukopaikoista. Nämä on tässä selvityksessä sijoitettu ensimmäisen viisivuotisjakson aikana kunnostettaviksi kohteiksi.

Rakennukset ja rakennelmat					
kpl	Autio- ja vuokratuvat	Kuivakäymälät ja muut jätehuolto-rakennelmat	Polttopuuhuolto-rakennelmat	Taukopaikka-rakennelmat	Veneily-rakennelmat
huono	26	117	74	262	27
keskinkertainen	168	787	551	960	99
hyvä	225	1338	1029	1651	431
Yht	419	2242	1654	2873	557
huono %	6,2	5,2	4,5	9,1	4,8
keskinkertainen%	40,1	35,1	33,3	33,4	17,8
huonot%+ keskink%	46,3	40,3	37,8	42,5	22,6

Kuntoluokitettujen kohteiden määrät ja osuudet

Luontopalvelujen omistamat käytössä olevat rakennukset ja rakennelmat kuntoluokittain

	Autio- ja vuokratuvat	Kuivakäymälät ja muut jätehuoltorakennelmat	Opastusrakennelmat	Polttopuuhuoltorakennelmat	Taukopaikkarakennelmat	Veneilyrakennelmat
Huono	26	117	239	74	262	27
Keskinkertainen	168	787	1016	551	960	99
Hyvä	225	1338	2705	1029	1651	431
Ei määritelty	2	19	53	11	34	14

Reittien ja reittirakenteiden korjausvelka

Reittirakentamisen menetelmät ja materiaalit -selvityksen pohjalta (2016) tiedetään, että kesäreittien (tarkastelussa mukana noin 4700 km reittipohjia) kokonaismäärästä huono-kuntoisiksi oli luokiteltu 40 km. Keskinkertaisessa kunnossa arvioitiin olevan noin 35% (1649 km) kesäreittien pohjista. Asiakasturvallisuuden kannalta ne reitit, joille kävijöitä opastetaan, tulee pitää mahdollisimman hyvässä kunnossa.

Kesäreitit määrä (km) ja kunto luontopalvelualueittain				
Kuntolk	ESLP	POLP	LALP	YHT.
1 Hyvä	866	989	982	2837
2 Keskinkert	223	634	792	1649
3 Huono	21	7	13	40
0	58	28	108	194
YHT	1168	1658	1894	4719

Kesäreitit kunto, % -osuudet luontopalvelualueittain				
Kuntolk	ESLP	POLP	LALP	YHT.
1 Hyvä	74,1	59,7	51,8	60,1
2 keskinkert	19,1	38,2	41,8	34,9
3 Huono	1,8	0,4	0,7	0,8
0	5,0	1,7	5,7	4,1
YHT	100	100	100	100

Reittipohjien korvausinvestointiohjelma:

- (poistetaan ylläpidosta/käytöstä 45 km)
- uusitaan jäljelle jäävistä 8 %
- uusitaan 374 km
- uusimisen kustannus a' 15 €/m =>
- yhteensä uusimiskustannus 5,62milj

Pitkostettujen reittiosuuksien korjausvelka

Pitkostettuja reittiosuuksia luontopalvelujen ylläpidossa on 445 kilometriä. Näistä huonokuntoisia n. 17% ja keskimääräisessä kunnossa olevia noin 28%. Tämä tarkoittaa, että noin 45% pitkostetuista kohteista tulee uusia tai korvata muilla rakenneratkaisuilla.

Pitkospuureittien määrä (km) kuntoluokittain				
Kunto	**E-SLP**	**POLP**	**LALP**	**YHT.**
1 Hyvä	90	84	68	242
2 Keskinkertainen	37	52	34	123
3 Huono	18	28	30	76
0 Ei tiedossa	2	1	2	5
YHT.	**147**	**164**	**134**	**445**

Pitkospuureittien kuntoluokat, %-osuudet llp-alueittain				
Kunto	E-SLP	POLP	LALP	YHT.
1 Hyvä	61,2	51,2	50,7	54,4
2 Keskinkertainen	25,2	31,7	25,4	27,6
3 Huono	12,2	17,1	22,4	17,1
0 Ei tiedossa	1,4	0,6	1,5	1,1
YHT.	100,0	100,0	100,0	100,0

Pitkostettujen reittiosuuksien korvausinvestointiohjelma:

- korvataan kivennäismaan reitillä 134 km
- pitkostuksia jää ylläpitoon 311 km, josta uusitaan 28 % =>
- 90 km
  a' 25 €/m
- yhteensä uusimiskustannus 2,250milj

Maastoportaiden korjausvelka

Maastoportaita oli 2016 selvityksen mukaan ylläpidossa noin 10 km yhteensä 662 kohteessa. Huonokuntoisia portaita niiden kokonaispituudesta oli noin 9% ja keskinkertaisessa kunnossa oleviksi arvioitiin noin 15%.

Porrasrakennelmien lkm ja kunto				
Kunto	E-SLP	POLP	LALP	YHT.
1 hyvä	189	87	86	363
2 keskinkertainen	89	45	89	223
3 huono	37	12	26	75
0 ei tiedossa	1	0	0	1
YHT	**316**	**144**	**201**	**662**

Porrasrakennelmien pituus, metriä				
Kunto	E-S LP	POLP	LAPL	YHT
1 hyvä	2714	2224	2784	7722
2 keskinkertainen	450	1084	38	1572
3 huono	176	269	478	923
0 ei tiedossa	3			3
YHT	**3343**	**3577**	**3300**	**10220**

Maastoportaiden korvausinvestointiohjelma:

- poistetaan (muutetaan reitiksi) 10% =>
- ylläpitoon jää 596 kpl/ 9200 m, =>
- josta uusitaan 35% =>
- 208 kpl/3500 m =>
    - a' 400 €/m =>
- Kustannus 1,4 milj €

Siltojen korjausvelka

Siltoja oli ylläpidossa reittirakentamisen menetelmät ja materiaalit -selvityksen mukaan 1335 kpl ja niistä huonokuntoisia noin 15% ja keskinkertaisessa kunnossa olevia 30%. Toimenpidetarvetta siis noin 45%:ssa kaikista silloista. Valtaosa silloista on pieniä polku-siltoja ja vastaavia.

Siltojen kappalemäärä ja kunto eri lp-alueissa 2016				
	E-S	PO	Lap	YHT
hyvä	180	287	263	730
keskinkertainen	135	138	128	401
huono	70	87	38	195
ei tiedossa	6	1	2	9
Yht	**391**	**513**	**431**	**1335**

Sillat; %-osuus luontopalvelualueittain ja kuntoluokittain 2016				
	E-S	PO	Lap	YHT
hyvä	13	21	20	55
keskinkertainen	10	10	10	30
huono	5	7	3	15
ei tiedossa	0	0	0	1
Yht	29	38	32	100

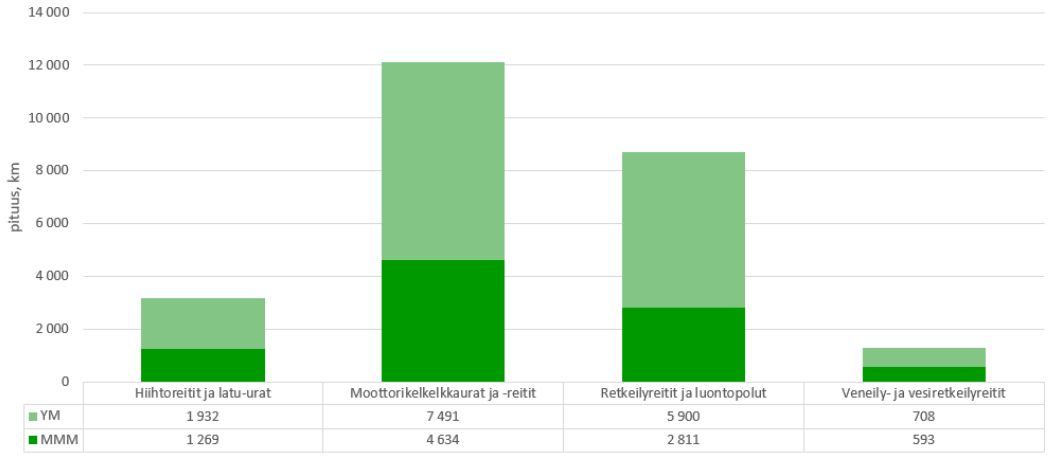
Korvausinvestointiohjelma:

- uusitaan 25 % 350 kpl =>
- Pienet sillat 340 kpl uusinta a' 2500 €/kpl
- -> pienten siltojen kustannus 0.75 miljoonaa €
- Isojen siltojen kiireellinen korjaustarve n. 2kpl/alue, kustannukset hyvin vaihtelevia

- Tässä laskelmassa arvioitu siltojen uusimisen kustannus on 2,035 miljoonaa euroa

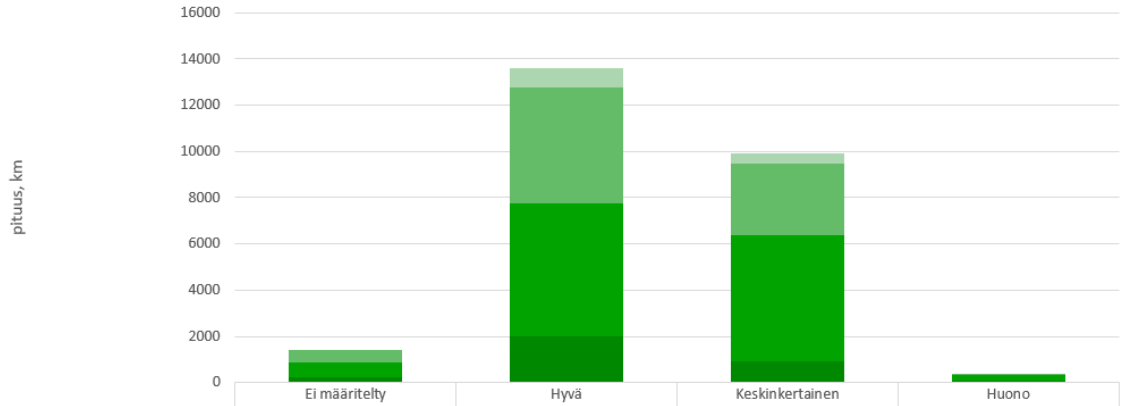
- Erityisesti siltojen osalta kustannusarvio ilman tarkempia suunnitelmia on vaikea muodostaa. Tarvitaan kohdekohtaiset kunto- ja kustannusarviot

Luontopalvelujen reitit rahoittajittain

	Hiihtoreitit ja latu-urat	Moottorikelkkaurat ja -reitit	Retkeilyreitit ja luontopolut	Veneily- ja vesiretkeilyreitit
YM	1 932	7 491	5 900	708
MMM	1 269	4 634	2 811	593

Luontopalvelujen reitit kuntoluokittain

	Ei määritelty	Hyvä	Keskinkertainen	Huono
Veneily- ja vesiretkeilyreitit		865	436	
Retkeilyreitit ja luontopolut	557	5014	3063	77
Moottorikelkkaurat ja -reitit	648	5749	5473	256
Hiihtoreitit ja latu-urat	219	1984	925	74

- Huom: Samat reittipohjat voivat olla useassa käyttötarkoituksessa (esim. kesä- ja talvireitteinä) ja suurella osalla yllä oleviin graafeihin sisältyvillä reiteillä on päällekkäisiä määrityksiä; voivat olla osin luontopolkua, samaan aikaan osin retkeilyreittiä jne. Sivulla 6 kuvatussa *reittipohjien* määrässä on karsittu nämä päällekkäisyydet: ylläpidettäviä *kesäreittipohjia* on noin 4700 kilometriä (2016).

Luontokeskusten ja näyttelyiden korjausvelka

Arviot luontokeskusrakennuksiin ja tiloihin kohdistuvista sekä näyttelyjen vaatimista korvausinvestoinneista koottiin kyselynä luontopalvelualueilta syyskuun 2017 tilanteen mukaan. Yhteensä rahoitustarpeeksi arvioitiin noin 8,7 miljoonaa euroa. Rakennuksiin kohdistuva investointitarve on selvityksen mukaan noin 5,4 miljoonaa euroa ja näyttelyiden osuus noin 3,3 miljoonaa euroa.

Luontokeskusten ja näyttelyiden osuus korjausvelasta sisällytettiin ensimmäisen viisivuotiskauden rahoitustarpeeseen.

Luontokeskukset ym asiakaspalvelupisteet	**Rakennukseen ja tiloihin** kohdistuva investointitarve 2018-2023	**Näyttelyihin** kohdistuvat kustannukset 2018-2023	**Kustannukset yhteensä 2018-2023**
Pallastunturin luontokeskus	**1 700 000**	**400 000**	**2 100 000**
Yllästunturin luontokeskus Kellokas	**675 000**	**130 000**	**805 000**
Tankavaaran luontokeskus	**30 000**	**30 000**	**60 000**
Pyhä-Luoston luontokeskus Naava	**118 000**	**108 000**	**226 000**
Ylä-Lapin luontokeskusSiida	**250 000**	**1 700 000**	**1 950 000**
Tunturi-Lapin luontokeskus	**255 000**	**30 000**	**285 000**
Utsjoen luontotupa	**100 000**	**250 000**	**350 000**
Savukosken luontotupa	**171 500**	**5 000**	**176 500**
Kilpisjärven luontokeskus	**65 000**	**15 000**	**80 000**
Saariselän palvelupisteKiehinen	**100 000**	**350 000**	**450 000**
Ivalon palvelupiste	**7 500**		**7 500**
Oulangan luontokeskus	**150 000**		**150 000**
Syötteen luontokeskus	**180 000**		**180 000**
Hailuodon luotonäyttely	**5 000**	**0**	**5 000**
Liminganlahden luontokeskus	**53 000**	**50 000**	**103 000**
Kalajoen luontokeskus	**10 000**	**7 000**	**17 000**
Hämeen luontokeskus	**450 000**	**50 000**	**500 000**
Koli luontokeskus Ukko	**164 000**	**15 000**	**179 000**
Saimaan luontokeskus Riihisaari (entinen Nestori)	**150 000**	**150 000**	**300 000**
Saaristomeren luontokeskus Sinisimpukka	**100 000**	**0**	**100 000**
Heretty, Isojärvi	**50 000**		**50 000**
Seitsemisen luontokeskus	**398 000**	**2 000**	**400 000**
Teijon luontokeskus	**110 000**	**0**	**110 000**
Kolin sataman alamaja	**8 000**		**8 000**
Patvinsuon luontotupa Suomu	**55 000**	**20 000**	**75 000**
Petkeljärven luontotupa	**10 000**	**1 000**	**11 000**
Salamajärven luontotupa Koirasalmi	**50 000**		**50 000**
Yhteensä	**5 415 000**	**3 313 000**	**8 678 000**

Luontopalvelualue	**Rakennukseen ja tiloihin** kohdistuva investointitarve 2018-2023	**Näyttelyihin** kohdistuvat kustannukset 2018-2023	**Kustannukset yhteensä 2018-2023**
Lappi	3 472 000	3 018 000	6 490 000
Pohjanmaa	398 000	57 000	455 000
Etelä-Suomi	1 495 000	238 000	1 733 000
	5 365 000	**3 313 000**	**8 678 000**

Osio 1 selvityksen tulokset

Virkistys/matkailukäytön palvelukokonaisuuden korjausvelka, yhteenveto

Yhteensä korjausvelka on noin 44,3 miljoonaa euroa. Etelä- Suomen osuus n. 20 miljoonaa, Pohjanmaan 9,7 miljoonaa euroa ja Lapin 14,3 miljoonaa euroa.

	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä
MMM				
Rakennukset ja rakennelmat	828 000	1 440 000	1 100 500	3 368 500
Reitit ja reittirakenteet	533 430	1 871 436	951 180	3 356 046
Yhteensä MMM	**1 361 430**	**3 311 436**	**2 051 680**	**6 724 546**
YM				
Luontokeskusrakennukset ja näyttelyt	1 733 000	455 000	6 490 000	8 678 000
Rakennukset ja rakennelmat	14 010 700	3 444 100	3 554 600	21 009 400
Reitit ja reittirakenteet	3 022 770	2 584 364	2 219 420	7 826 554
Yhteensä YM	**18 766 470**	**6 483 464**	**12 264 020**	**37 513 954**
MMM ja YM	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä
Luontokeskusrakennukset ja näyttelyt	1 733 000	455 000	6 490 000	8 678 000
Rakennukset ja rakennelmat	14 838 700	4 884 100	4 655 100	24 377 900
Reitit ja reittirakenteet	3 556 200	4 455 800	3 170 600	11 182 600
Kaikki yhteensä	**20 127 900**	**9 794 900**	**14 315 700**	**44 238 500**

Rakennusten ja rakennelmien osalta korjausvelan (yhteensä 24,4 miljoonaa euroa) poistamiseksi jaetaan kohteet kuntoluokan perusteella ja hankkeistetaan vuosille 2018 - 2027. Ensimmäisen viisivuotiskauden aikana tavoitteena on kunnostaa huonokuntoisimmat rakennukset ja rakennelmat, arvioitu kustannus noin 10,6 miljoonaa euroa (noin 2,1 milj. euroa/v). Jälkimmäisen viisivuotiskauden aikana korjausinvestointeihin arvioidaan tarvittavan noin 13,7 miljoonaa euroa (noin 2,7 miljoonaa euroa/v)

(KL2 = keskinkertainen kunto, KL3= huono kunto).

	2018 - 2022		2023 - 2027		
MMM	**KL3 (%)**	**€**	**KL2 (%)**	**€**	Yhteensä
Etelä-Suomi	54	447 120	46	380 880	828 000
Pohjanmaa	9	129 600	91	1 310 400	1 440 000
Lappi	23	253 115	77	847 385	1 100 500
yhteensä		**829 835**		**2 538 665**	**3 368 500**
YM	**KL3 (%)**	**€**	**KL2 (%)**	**€**	Yhteensä
Etelä-Suomi	55	7 705 885	45	6 304 815	14 010 700
Pohjanmaa	35	1 205 435	65	2 238 665	3 444 100
Lappi	25	888 650	75	2 665 950	3 554 600
yhteensä		**9 799 970**		**11 209 430**	**21 009 400**
Yhteensä MMM+YM		**10 629 805**		**13 748 095**	**24 377 900**

Kaikkien virkistys- ja matkailukäytön kohteiden laskennallinen korjausvelkaohjelma 10v ajalle (yhteensä 44,2 miljoonaa euroa) merkitsee, että ensimmäisen viisivuotiskauden aikana rahoitusta tarvitaan yhteensä 30,4 miljoonaa euroa (6,1 miljoonaa euroa /vuosi) ja toisen viisivuotiskauden aikana noin 13,7 miljoonaa euroa (2,7 miljoonaa euroa/vuosi).

Virkistys- ja matkailukäytön kohteiden laskennallinen korjausvelkaohjelma 10v ajalle, luontopalvelualueittain, jaettuna MMM:n ja YM:n kohteille:

	2018 - 2022 (1. 5 v jakso)				2023 - 2027 (2. 5 v jakso)				2018 - 2027 (yht, 10 v jakso)
MMM	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä	Yhteensä
Rakennukset ja rakennelmat	447 120	129 600	253 115	829 835	380 880	1 310 400	847 385	2 538 665	3 368 500
Reitit ja reittirakenteet	533 430	1 871 436	951 180	3 356 046	0	0	0	0	3 356 046
yhteensä	**980 550**	**2 001 036**	**1 204 295**	**4 185 881**	**380 880**	**1 310 400**	**847 385**	**2 538 665**	**6 724 546**

	2018 - 2022 (1. 5 v jakso)				2023 - 2027 (2. 5 v jakso)				2018 - 2027 (yht, 10 v jakso)
YM	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä	Yhteensä
Luontokeskus-rakennukset ja näyttelyt	1 733 000	455 000	6 490 000	8 678 000	0	0	0	0	8 678 000
Rakennukset ja rakennelmat	7 705 885	1 205 435	888 650	9 799 970	6 304 815	2 238 665	2 665 950	11 209 430	21 009 400
Reitit ja reittirakenteet	3 022 770	2 584 364	2 219 420	7 826 554	0	0	0	0	7 826 554
yhteensä	**12 461 655**	**4 244 799**	**9 598 070**	**26 304 524**	**6 304 815**	**2 238 665**	**2 665 950**	**11 209 430**	**37 513 954**

	2018 - 2022 (1. 5 v jakso)				2023 - 2027 (2. 5v jakso)				2018 - 2027 (yht, 10 v jakso)
	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä	Etelä-Suomi	Pohjanmaa	Lappi	Yhteensä	Yhteensä
MMM ja YM yhteensä	13 442 205	6 245 835	10 802 365	**30 490 405**	6 685 695	3 549 065	3 513 335	**13 748 095**	**44 238 500**

Osio 2: Kulttuuriperintökohteiden korjausvelka

Tarkasteltavat kohteet

Vuoden 2016 Metsähallituslain mukaan julkisten hallintotehtävien tehtävänä on vaalia sen hallinnassa olevaa kulttuuriomaisuutta. Tämän vuoksi ao. kiinteistövarallisuuden tarkastelu on otettu mukaan tähän selvitykseen omana osionaan.

Julkiset hallintotehtävät (luontopalvelut) hoitaa kulttuuriomaisuuttaan valtion kiinteistöstrategian (2010) linjausten mukaan. Luontopalvelujen hallinnassa oleva kulttuurihistoriallinen kiinteistövarallisuus on jaettu sen mukaisesti strategiseen ja ei-strategiseen kiinteistövarallisuuteen.

Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden osalta laskelmassa on mukana kaikki kohteet, joissa Luontopalvelujen tulee turvata kohteen erityiset arvot. Rakennusperinnön osalta kohteen erityiset arvot on määritelty viranomaisen tekemässä suojelupäätöksessä. Valtion kulttuurihistoriallisiin kiinteistövarallisuuteen kohteet märitettiin Metsähallituksen kiinteistövarallisuuden osalta 2013 ja Museovirastolta siirtyneiden kohteiden osalta 2014. Tarkasteluun on otettu mukaan myös suojeluprosessissa oleva rakennusperintö, sillä siinä on merkittävästi korjausvelkaa.

Ylläpidettävä kokonaisuus

Hoidon tavoitteena on turvata kohteiden suojeluarvot, riippumatta siitä ovatko kohteet käytössä vai eivät. Tämän vuoksi tässä on käsitelty kaikki kohteet jotka ovat, strategisia, suojeltuja tai suojeluprosessissa.

Kustannukset

Korjausvelka on määritelty samoin periaattein kuin tavallistenkin rakennusten ja rakennusten osalta (s. 2, Korjausvelan määrittäminen). Suojeltujen rakennusten rakennetyypit on niputettu neljään kokonaisuuteen ja arkeologiset kohteet kolmeen kokonaisuuteen. (ks liite 3). Kaikki tässä käsitellyt kohteet sijaitsevat ympäristöministeriön alueilla.

Kustannusten laskennassa on otettu huomioon työn suunnittelu, luvat ja lausunnot, kilpailutus, toteutus ja töiden valvonta. Näin kustannukset on arvioitu 30 % kalliimmiksi kuin tavanomaisen rakennuksen korjauskustannukset (liite 2). Iso osa tästä kustannuksesta syntyy suunnittelukuluista, joiden perusteella annetaan myös luvat ja lausunnot. Koska Metsähallituksessa ei ole riittävää tällaisten kohteiden korjaussuunnittelun ja toteutuksen osaamista, on ne hankittava ostopalveluina. Tämän vuoksi hinnoissa on mukana myös arvonlisävero, jota JHT ei pysty vähentämään.

On huomattava, että strategisen kiinteistövarallisuuden kustannuksista merkittävät osan muodostavat rauniolinnat ja -linnoitteet.

Luontopalvelujen hallinnassa olevaa kulttuurihistoriallista kiinteistövarallisuuttaa on tarkasteltu kolmen kokonaisuuden avulla. Ne ovat: valtion strateginen kulttuurihistoriallinen kiinteistövarallisuus, suojellut rakennukset ja rakenteet sekä suojeluprosessissa olevat rakennukset ja rakenteet.

Valtion strateginen kulttuurihistoriallinen kiinteistövarallisuus

Tämä kiinteistövarallisuus on sellaista, joka tulee pitää valtion hallinnassa. Strategisen kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuus määritellään strategisuuden kriteerien avulla. On huomattava, että tässä kokonaisuudessa mukana myös eräitä muinaisjäännöksiä.

Strategiset kohteet, kpl		LLP	PLP	ESLP
hyvä	97	26	26	45
keskinkertainen	87	30	3	54
huono	44	13	1	30
ei tietoa	5	0	0	5
yht.	233	69	30	134

Strategiset kohteet, kunto %-osuus				
huono, %-osuus	37 %	19 %	3 %	22 %
keskinkertainen, %- osuus	19 %	43 %	10 %	40 %
Huono + keskinkertainen %- osuus, yhteensä	56 %	62 %	13 %	63 %

Korjausvelka, strategiset	
rakennukset	3 059 576
rakenteet (linnoituksen osa, poroaita)	18 135 000
arkeologiset kohteet, sis. rauniolinnat	33 910 032
yht.	55 104 608

Strategiset, korjausvelka euroa luontopalvelualueittain	
LLP	4 241 172
PLP	145 080
ESLP	43 464 356
yht.	47 850 608

Strategisten kohteiden korvausinvestointiohjelma:

- Kohteita ei voida myydä tai poistaa käytöstä, koska ne ovat valtion strategista kiinteistövarallisuutta
- Kohteista rakennuskanta kunnostetaan 10-vuoden jaksolla (korjausvelka 3,06 milj. €)
    - 0,306 milj. € /vuosi
- Isot rakenteet kunnostetaan 15-vuoden jaksolla (korjausvelka 18,1 milj. €)
    - 1,209 milj. € /vuosi
- Rauniolinnat ja linnoitteet sekä muut arkeologiset kohteet kunnostetaan 15 vuoden jaksolla (korjausvelka 33,9 milj. €)
    - 2,260 milj. €/v

Suojellut rakennukset ja rakenteet

Nämä kohteet on suojeltu joko kaavoituksessa tai lailla rakennusperinnön suojelusta (aiemmin asetuksella valtion suojelluista rakennuksista).

Suojellut rakennukset ja rakenteet, kpl		LLP	PLP	ESLP
hyvä	82	18	25	39
keskinkertainen	94	26	6	62
huono	54	17	-	37
ei tietoa	13	-	13	-
yht.	243	61	44	138

Suojellut rakennukset ja rakenteet, kunto %-osuus				
huono, % -osuus	39 %	28 %	0 %	27 %
keskinkertainen, %-osuus	22 %	43 %	14 %	45 %
ei tietoa, kuntoarvioitu	5 %		30 %	
Huono + keskinkertainen % osuus, yhteensä	66 %	70 %	43 %	72 %

Korjausvelka, suojellut rakennukset ja rakenteet	
rakennukset	4 258 904
rakenteet (linnoituksen osa, poroaita)	2 821 000
yht.	7 079 904

Korjausvelka euroa luontopalvelualueittain	
LLP	2 448 628
PLP	277 264
ESLP	4 354 012
yht	7 079 904

Suojeltujen rakennusten korvausinvestointiohjelma:

- Ei sisällä strategisia suojeltuja rakennuksia
- Kohteet voidaan periaatteessa myydä, mutta käytännössä se on vaikeaa, koska ne sijaitsevat suojelualueilla
- Kohteista rakennuskanta kunnostetaan 10-vuoden jaksolla (korjausvelka 4,26 milj. €)
    - 0,426 milj. € /vuosi
- Isot rakenteet kunnostetaan 15-vuoden jaksolla (korjausvelka 2,82 milj. €)
    - 0,188 milj. € /vuosi

Suojeluprosessissa olevat kohteet

Luontopalveluiden hallinnassa on kohteita, joista on tehty rakennusperintölain mukainen suojeluesitys tai ne on keskeneräisessä kaavoituksessa merkitty suojelukohteiksi. Myös nämä kohteet on otettu mukaan tarkasteluun, silla myös niiden suojeluarvot on turvattava. Suojeluprosessissa on merkittäviä kohteita kuten Örö ja Vallisaari, joissa on kymmeniä rakennuksia ja rakenteita.

Suojeluprosessissa kohteet, kpl		LLP	PLP	ESLP
hyvä	10	0		10
keskinkertainen	62	0		62
huono	32	0		32
ei tietoa	4	4		0
yht.	108	4	0	104

Suojeluprosessissa kohteet, kunto %-osuus				
huono, %-osuus	57 %	0 %	0 %	31 %
keskinkertainen, %- osuus	30 %	100 %	0 %	60 %
Huono + keskinkertainen, % osuus, yhteensä	87 %	100 %	0 %	90 %

Korjausvelka, suojeluprosessissa olevat kohteet	
rakennukset	2 824 224
rakenteet (linnoituksen osa, poroaita)	7 657 000
yht.	10 481 224

Korjausvelka euroa luontopalvelualueittain	
LLP	33 852
PLP	-
ESLP	10 447 372
yht.	10 481 224

Suojeluprosessissa olevien kohteiden korvausinvestointiohjelma:

- Ei sisällä strategisia suojeltuja rakennuksia tai rakenteita
- Kohteet voidaan periaatteessa myydä, mutta käytännössä se on vaikeaa, koska ne sijaitsevat suojelualueilla
- Kohteista rakennuskanta kunnostetaan 10-vuoden jaksolla (korjausvelka 2,82 milj. €)
    - 0,282 milj. € /vuosi
- Isot rakenteet kunnostetaan 15-vuoden jaksolla (korjausvelka 7,6 milj. €)
    - 0,506 milj. € /vuosi

Osio 2 Kulttuuriperintökohteiden korjausvelka, yhteenveto

JHT/LP kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelka €	strategiset kohteet	suojellut rakennukset ja rakenteet	suojeluprosessissa	yhteensä
rakennukset	3 059 576	4 258 904	2 824 224	10 142 704
rakenteet (linnoituksen osa, poroaita)	18 135 000	2 821 000	7 657 000	28 613 000
arkeologiset kohteet, sis. rauniolinnat	33 910 032			33 910 032
yht.	55 104 608	7 079 904	10 481 224	72 665 736

JHT/LP kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelka €	strategiset kohteet	suojellut rakennukset ja rakenteet	suojeluprosessissa	yhteensä
LLP	5 208 372	2 448 628	33 852	7 690 852
PLP	145 080	277 264	-	422 344
ESLP	49 751 156	4 354 012	10 447 372	64 552 540
	55 104 608	7 079 904	10 481 224	72 665 736

Valtion kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelka on noin 72 miljoonaa euroa. Suurimman osan siitä muodostaa valtion strategiseen kiinteistövarallisuuteen kuuluvat rauniolinnat ja linnoitteet. Valtion kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden saattaminen hyvään kuntoon edellyttäisi 15 vuoden ohjelmassa ensimmäisen kymmenen vuoden aikana noin 5,2 milj. € vuotuista rahoitusta ja tämän jälkeen edelleen noin 4,2 miljoonan euron vuotuista rahoitusta viiden vuoden ajan.

Strategisten kohteiden *10-15v korvausinvestointiohjelma:*																
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**yht**
Rakennukset	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1
Rakenteet	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	18,1
Rauniot ym.	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	33,9
	3,8	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,8**	**3,5**	**3,5**	**3,5**	**3,5**	**3,5**	**55,1**
Suojeltujen rakennusten 10-15 v korvausinvestointiohjelma:																
Rakennukset	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3
Rakenteet	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	2,8
	0,6	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,6**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**7,1**
Suojeluprosessissa olevien kohteiden 10- *15 v korvausinvestointiohjelma* :																
Rakennukset	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8
Rakenteet	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	7,6
	0,8	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,8**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**0,5**	**10,4**
Kaikki yht	**5,2**	**5,2**	**5,2**	**5,2**	**5,2**	**5,2**	**5,2**	**5,2**	**5,2**	**5,2**	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	**72,6**

Kulttuuriperintökohteiden laskennallinen korjausvelkaohjelma 15 v ajalle.

Liitteet

Liite 1 Rakennusten ja rakennelmien korjaushinnasto

Tarkennekoodi	Kohdetyypin tarkenne	1=Hyvä	2=Keskinkertainen	3=Huono
1011	1011=Pientalo	0	50000	120000
1012	1012=Paritalo	0	50000	120000
1013	1013=Rivitalo	0	80000	150000
1014	1014=Ketjutalo	0	80000	150000
1015	1015=Luhtitalo	0	80000	150000
1016	1016=Asuinkerrostalo	0	130000	200000
1111	1111=Vapaa-ajan asuinrakennus	0	20000	45000
1211	1211=Kämppä	0	7000	15000
1212	1212=Autiotupa	0	7000	15000
1213	1213=Päivätupa	0	7000	15000
1214	1214=Varaustupa	0	7000	15000
1215	1215=Valvontatupa	0	7000	15000
1216	1216=Huoltotupa	0	7000	15000
1217	1217=Autiotupa-varaustupa	0	10000	18000
1218	1218=Autiotupa-valvontatupa	0	10000	18000
1219	1219=Varaustupa-valvontatupa	0	10000	18000
1220	1220=Autiotupa-Vuokratupa	0	10000	18000
1221	1221=Varauskämppä	0	10000	18000
1311	1311=Vuokratupa	0	10000	18000
1312	1312=Vuokrakämppä	0	10000	18000
1313	1313=Lomamökki-leirintämökki	0	7000	15000
1314	1314=Makuuaitta	0	7000	15000
1315	1315=Myymälärakennus	0	7000	15000
1316	1316=Asuntolarakennus	0	7000	15000
1317	1317=Ruokailurakennus	0	20000	40000
1318	1318=Välityskämppä	0	10000	18000
1399	1399=Muu majoitus ja liikerakennus	0	50000	120000
1411	1411=Toimistorakennus	0	80000	150000
1511	1511=Tietoliikenteen rakennus	0	7000	15000
1599	1599=Muu liikenteen rakennus	0	7000	15000
1614	1614=Näkötorni	0	3000	7000
1615	1615=Luontoasema	0	50000	120000
1699	1699=Muu opastusrakennus	0	10000	18000
1711	1711=Yhdyskuntatekniikan rakennus	0	3000	7000
1712	1712=Tuotantohalli	0	50000	120000
1799	1799=Muu tuotantorakennus	0	7000	15000
1811	1811=Eläinsuoja	0	7000	15000

1899	1899=Muu maa, metsä- ja kalatalouden rakennus	0	15000	25000
1911	1911=Saunarakennus	0	10000	18000
1912	1912=Talousrakennus	0	10000	18000
1999	1999=Muu rakennus	0	10000	18000
2211	2211=Kota	0	1200	2500
2212	2212=Laavu, puolikota	0	1200	2500
2213	2213=Kammi	0	1200	2500
2214	2214=Keittokatos, grillikatos	0	1200	2500
2215	2215=Jätehuoltorakennelma	0	800	1400
2217	2217=Kuivakäymälä	0	1200	2500
2218	2218=Polttopuusuoja	0	1200	2500
2219	2219=Varasto	0	10000	18000
2220	2220=Kellari	0	800	1400
2221	2221=Polttopuusuoja - kuiva-käymälä	0	1200	2500
2222	2222=Polttopuusuoja - jäte-piste	0	1200	2500
2223	2223=Polttopuusuoja - kuiva-käymälä - jätepiste	0	1200	2500
2224	2224=Polttopuusuoja - kuiva-käymälä - varasto	0	1200	2500
2225	2225=Tulentekopaikka	0	500	1000
2226	2226=Luontotorni	0	3000	7000
2227	2227=Palotorni	0	3000	7000
2228	2228=Muu torni	0	3000	7000
2229	2229=Näköalapaikka	0	3000	7000
2230	2230=Lintulava	0	3000	7000
2240	2240=Varauskammi	0	1200	2500
2241	2241=Varauskeittokatos	0	1200	2500
2242	2242=Varauskota	0	1200	2500
2243	2243=Varauslaavu	0	1200	2500
2244	2244=Varaustulentekopaikka	0	500	1000
2299	2299=Muu palvelurakennelma			

Liite 2 Kulttuuriperintökohteiden korjausvelan laskennassa käytetyt korjauskustannukset

hinnasto 15.9.2017 AV

Suojeltu rakennus, taksat								Arkeologinen kohde					
Kylmillään oleva pieni rakennus		Kylmillään oleva päärakennus tai iso muu esim. navetta		Linnakkeen osa, poroaita, uittoränni		Linnake		Muinaisjäännös tavallinen		Linnake tai uhanalainen kivinen massiivirakenne		Rauniolinna tai linnake, iso	
huono	keskin-kertainen	huono	keskin-kertainen	huono	keskin-kertainen	huono	keskin-kertainen	huono	keskin-kertainen	huono	keskin-kertainen	huono	keskin-kertainen
24 180	11 284	80 600	48 360	806 000	403 000	1 612 000	806 000	8 060	1 612	4 836 000	1 612 000	8 060 000	4 030 000